

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens styrelses förslag till ESM-rådets beslut om ändring av fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen till följd av Republiken Kroatiens anslutning (*Europeiska stabilitetsmekanismen*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen en promemoria om Europeiska stabilitetsmekanismens styrelses förslag till ESM-rådets beslut om ändring av fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen till följd av Republiken Kroatiens anslutning.

Helsingfors 17.11.2022

Finansminister Annika Saarikko

Finansråd Jouni Sinivuori

EUROPEISKA STABILITETSMEKANISMENS STYRELSES FÖRSLAG TILL ESM-RÅDETS BESLUT OM ÄNDRING AV FÖRDRAGET OM INRÄTTANDE AV EUROPEISKA STABILITETSMEKANISMEN TILL FÖLJD AV REPUBLIKEN KROATIENS ANSLUTNING**1 Allmänt**

Den 12 juli 2022 antog Europeiska unionens råd rättsakter som möjliggör Republiken Kroatien anslutning till den gemensamma valutan euro den 1 januari 2023. I och med att Kroatien ansluter sig till euron förväntas landet även bli medlem av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) och teckna sig för sin andel av ESM:s kapital på grundval av fördelningsnyckeln. Till följd av Kroatiens anslutning behöver ESM:s fördelningsnyckel ändras. Avsikten är att ESM-rådet ska fatta beslut i ärendet den 5 december 2022.

Styrelsens förslag till ESM-rådets beslut om ändring av ESM-fördraget innehåller inte i detta skede någon bilaga med de detaljerade ändringarna. Fördrag som innehåller dessa tekniska ändringar på alla 18 fördragsspråk skickas ut först i samband med kallelsen till ESM-rådets sammanträde cirka 15 dagar före sammanträdet. Då fattar ESM-rådet även ett formellt beslut om Kroatiens anslutning till ESM.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Kroatien ansluter sig till euroområdet den 1 januari 2023, och därför blir landet även medlem av ESM. Enligt skäl 7 i ingressen till fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM-fördraget) blir alla medlemsstater i euroområdet även ESM-medlemmar. Enligt artikel 44 i fördraget ska ESM-rådet godkänna den nya ESM-medlemmens ansökan om anslutning och de närmare tekniska villkoren i samband med denna, liksom de ändringar som ska göras av fördraget som en direkt följd av anslutningen.

I och med att Kroatien blir medlem i ESM ökas ESM:s kapital med en andel som motsvarar Kroatiens andel i enlighet med artikel 10.3 i ESM-fördraget. ESM-medlemmarnas andelar av kapitalet ska enligt artikel 11.1 baseras på fördelningsnyckeln för teckning av Europeiska centralbankens (ECB) kapital. Enligt artikel 11.3 ska fördelningsnyckeln ändras när en av Europeiska unionens medlemsstater blir en ny medlem i ESM. ESM:s nu gällande fördelningsnyckel baseras på ECB:s fördelningsnyckel år 2009, då Kroatien ännu inte var medlem i EU. ECB:s nu gällande fördelningsnyckel, i vilken även Kroatiens EU-medlemskap har beaktats, antogs år 2020. ECB har alltid endast en gällande fördelningsnyckel. ECB:s fördelningsnyckel fastställs genom en teknisk beräkning baserad på en medlemsstats folkmängd och bruttonationalprodukt.

För att Kroatien snabbt ska kunna bli medlem har ESM:s styrelse föreslagit den 6 oktober 2022 att ESM-rådet inte i detta skede ändrar fördelningsnyckeln för de nuvarande ESM-medlemmarna så att den motsvarar ECB:s gällande fördelningsnyckel, utan att fördelningsnyckeln ändras först när ESM får en ny medlem eller senast när den tillfälliga korrigering av fördelningsnyckeln för grundkapitalet som tillämpas på Lettland upphör att gälla den 1 januari 2026. Fördelningsnyckeln ska ändras så att den motsvarar ECB:s gällande fördelningsnyckel vid den aktuella tidpunkten. Fördelningsnyckeln avseende den kapitalandel som Kroatien ska teckna sig för ska dock redan nu baseras på ECB:s för närvarande gällande fördelningsnyckel.

Enligt förslaget till beslut ska Kroatiens andel av ESM:s kapital baseras på den fördelningsnyckel som ECB antog år 2020. De övriga medlemmarnas proportionella andelar av grundkapitalet minskar i motsvarande grad. Den inbördes fördelningen mellan de övriga medlemmarna baseras dock fortfarande på den fördelningsnyckel som fastställs i den gällande bilaga I till ESM-fördraget, och fördelningens inbördes förhållanden förblir därmed oförändrade i detta skede. En ändring av fördelningsnyckeln så att den motsvarar den fördelningsnyckel som ECB antog år 2020 skulle medföra omfattande ändringar av medlemsstaternas kapitalandelar i euro, såväl i fråga om inbetalt kapital som vid infordran av kapital.

Medlemmarnas proportionella andelar av grundkapitalet fastställs i bilaga I till ESM-fördraget, medan bilaga II anger medlemmarnas andelar av grundkapitalet i euro. Republiken Kroatien och dess andel av kapitalet i procent läggs till i bilaga I och de nuvarande medlemmarnas kapitalandelar minskas i motsvarande grad. Bilaga II ändras genom att Republiken Kroatien och dess andel av ESM:s grundkapital i euro läggs till i förteckningen.

Tillfällig korrigering av grundkapitalet

I artikel 42 i ESM-fördraget föreskrivs det om en tillfällig korrigering av en ESM-medlems kapitalandel. Om en ny ESM-medlems bruttonationalprodukt (BNP) per capita till marknadspris är lägre än 75 procent av EU:s genomsnittliga BNP, ska i tolv år efter dagen för införandet av euron tillämpas en tillfällig korrigering nedåt av den berörda medlemmens kapitalandel. En tillfällig korrigering har tillämpats på Slovenien, Malta, Slovakien, Estland, Lettland och Litauen. En del av dessa korrigeringar har redan upphört. En sådan tillfällig korrigering kommer även att tillämpas på Kroatien.

Kroatiens kapitalandel uppgår i det första skedet till cirka 0,52 procent, och landet tecknar sig för en andel på cirka 3,67 miljarder euro av ESM:s grundkapital. Det inbetalda kapitalets andel av detta är cirka 419 miljoner euro, som ska betalas i form av fem årliga delbetalningar. ESM:s grundkapital ökar med ett belopp som motsvarar Kroatiens kapitalandel, från cirka 704,8 miljarder euro till cirka 708,5 miljarder euro. När den tillfälliga korrigeringen för Kroatien upphör att gälla år 2035 ökar Kroatiens kapitalandel till cirka 0,80 procent, och landet tecknar sig för ytterligare kapital för cirka 2,07 miljarder euro. Det inbetalda kapitalets andel av detta tillägg är cirka 236 miljoner euro. Kroatiens slutliga andel av grundkapitalet är därmed år 2035 sammanlagt cirka 5,73 miljarder euro och av det inbetalda kapitalet cirka 655 miljoner euro.

Kroatien ansluter sig till ESM samtidigt som den tillfälliga korrigeringen av Estlands kapitalandel upphör att gälla, vilket beaktas i ändringen av kapitalandelarna. Under 2026–2027 upphör dessutom de tillfälliga korrigeringarna av Lettlands och Litauens kapitalandelar att gälla.

3 Förslagets rättsliga grund

Förslaget grundar sig på de bestämmelser i fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen som gäller teckning av ESM:s grundkapital och ändring av fördelningsnyckeln för grundkapitalet när en ny medlem ansluter sig till ESM.

Enligt artikel 10.3 i fördraget ska, när en medlemsstat i Europeiska unionen blir ny ESM-medlem, ESM:s grundkapital automatiskt ökas genom att de respektive belopp som gäller vid denna tidpunkt multipliceras med kvoten, enligt den anpassade fördelningsnyckel som anges i artikel 11, mellan den nya ESM-medlemmens viktning och de befintliga ESM-medlemmarnas viktning.

Enligt artikel 11 ska fördelningsnyckeln för teckning av ESM:s grundkapital ändras när en av Europeiska unionens medlemsstater blir en ny medlem i ESM och ESM:s grundkapital automatiskt ökas enligt artikel 10.3, eller när den tillfälliga korrigering under tolv år som gäller för en ESM-medlem i enlighet med artikel 42 upphör att gälla. ESM-rådet får besluta att ta hänsyn till eventuella uppdateringar av fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital när fördelningsnyckeln anpassas eller när det görs en ändring av grundkapitalet.

Enligt artikel 44 om anslutning ska ESM-rådet godkänna den nya ESM-medlemmens ansökan om anslutning och de närmare tekniska villkoren i samband med denna, liksom de ändringar som ska göras av fördraget som en direkt följd av anslutningen.

I punkt 3 i artikel 48 om ikraftträdande föreskrivs det att fördraget, för varje stat som ansluter sig till det i enlighet med artikel 44, ska träda i kraft den tjugonde dagen efter det att staten har deponerat sitt anslutningsinstrument.

4 Förslagets konsekvenser

Förslaget får inga konsekvenser för lagstiftningen.

Om fördelningsnyckeln för grundkapitalet förblir oförändrad innebär det att Finlands proportionella andel minskar när Kroatien ansluter sig till ESM. Efter Kroatiens anslutning är Finlands proportionella andel av grundkapitalet cirka 1,77 procent, i stället för nuvarande 1,78 procent. Ändringen får mycket små konsekvenser för Finlands inflytande på beslutsfattandet inom ESM. De viktigaste besluten om bland annat beviljande av finansiellt stöd fattas enhälligt inom ESM, varför en ändring av tröskelvärdena vid röstning inte påverkar det centrala beslutsfattandet. Finlands andel i euro av grundkapitalet förblir oförändrad.

Finlands andel av ESM:s grundkapital är för närvarande cirka 12,55 miljarder euro, varav det inbetalda kapitalets andel är cirka 1,43 miljarder euro.

Styrelsens förslag till ESM-rådets beslut innebär att Finland inte i detta skede behöver teckna sig för ytterligare kapital. Om fördelningsnyckeln i detta skede skulle ändras så att den motsvarar ECB:s gällande fördelningsnyckel skulle det innebära att Finlands andel av kapitalet ökar och att Finland blir tvunget att teckna sig för ytterligare kapital till ett belopp på cirka 444 miljoner euro, varav det inbetalda kapitalets andel skulle vara cirka 50 miljoner euro. Det blir eventuellt aktuellt att betala in ytterligare kapital år 2026, om ECB:s då gällande fördelningsnyckel fortfarande innebär att ESM:s ändrade fördelningsnyckel ökar Finlands andel av kapitalet.

5 Ålands behörighet

Frågan omfattas enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) av rikets lagstiftningsbehörighet.

6 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att Finland kan godkänna ESM-rådets beslut.